

Η χρηματοδότηση των ΑΕΙ: Αποτίμηση του συστήματος κατανομής και σκέψεις για την αναθεώρησή του

Μιμής Άγγελος, αντιπρύτανης, αν. Καθηγητής Πάντειο
Καζάνη Αγγελική, επ. Καθηγήτρια Πάντειο
Λαμπριανίδης Λόης, Εκτελεστικός Δ/ντής
Πάντειο, αφ. Καθηγητής ΠΑΜΑΚ

110^η Σύνοδος Πρυτάνεων
28.1.26

δύο εισαγωγικές, παρατηρήσεις.

1^{ον} κάθε σύστημα αξιολόγησης οφείλει, μετά την πάροδο ενός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, να υπόκειται και το ίδιο σε διαδικασία αναθεώρησης και επαναξιολόγησης, προκειμένου να εντοπίζονται τυχόν αδυναμίες και να υλοποιούνται οι αναγκαίες βελτιωτικές παρεμβάσεις. Μόνο έτσι μπορεί να διασφαλιστεί η εγκυρότητα, η αξιοπιστία και, τελικά, η νομιμοποίησή του στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής κοινότητας.

2^{ον} τα πανεπιστήμια δεν αποτελούν ομοιογενείς οργανισμούς· διαφοροποιούνται σε πολλαπλά επίπεδα (όπως ως προς το μέγεθος, τη σύνθεση και το εύρος των επιστημονικών σχολών που περιλαμβάνουν, τον τόπο εγκατάστασης, αλλά και τη γεωγραφική τους διασπορά). Υπό αυτήν την έννοια, η εφαρμογή ενός ενιαίου συστήματος αξιολόγησης —ενός συστήματος τύπου *one size fits all*— ενέχει εγγενείς αδυναμίες.

- **Ποσοτικά Κριτήρια (70%):** Αριθμός Τμημάτων, Συνολικός αριθμός ενεργών προπτυχιακών φοιτητών, Διάρκεια προγραμμάτων σπουδών, Απαιτήσεις εργαστηριακού εξοπλισμού, Γεωγραφική διασπορά, Μόνιμο προσωπικό και Λειτουργικές δαπάνες
- **Ποιοτικά Κριτήρια (30%):** Το σκέλος των ποιοτικών κριτηρίων περιλαμβάνει πέντε θεματικές ενότητες. Κάθε πανεπιστήμιο υποχρεούται να συμμετέχει στην ενότητα Α: «Συνεχής βελτίωση των βασικών ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων», ενώ επιλέγει επιπλέον 2 από τις ακόλουθες 4 ενότητες: Αριστεία στην έρευνα και επιδόσεις του επιστημονικού προσωπικού (Β), Διασύνδεση με την κοινωνία, την αγορά εργασίας και αξιοποίηση της παραγόμενης γνώσης (Γ), Διεθνοποίηση (Δ) και Ποιότητα του πανεπιστημιακού περιβάλλοντος (Ε).

Κατανομή της χρηματοδότησης των ΑΕΙ με βάση τα ποσοτικά (70%) και τα ποιοτικά (30%) κριτήρια, 2024

	Ίδρυμα	Συντελεστές κατανομής ποσοτικά 70%	Συντελεστές με κατανομή κριτήρια χρηματοδότησης για το 30%	Διαφορά 30% - 70%	συντελεστή % ενεργών φοιτητών (v+2)
1	Εθνικό και Καποδιστριακό Παν/μιο Αθηνών-ΕΚΠΑ	11,15	15,2	4,05	11,5
2	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης –ΑΠΘ	11,45	14,57	3,12	10,6
3	Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο -ΕΜΠ	3,09	4,33	1,24	2,9
4	Πανεπιστήμιο Κρήτης -ΠΑΚΡΗ	3,91	4,5	0,59	3,7
5	Πανεπιστήμιο Πατρών -ΠΑΠΑΤ	7,66	8,21	0,55	8,6
6	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών -ΟΠΑ	1,92	2,26	0,34	2,6
7	Πολυτεχνείο Κρήτης -ΠΟΚΡΗ	1,51	1,7	0,19	1,2
8	Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο -ΧΠ	0,84	1	0,16	0,6
9	Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών -ΓΠΑ	2,57	2,64	0,07	2,1
10	Πανεπιστήμιο Μακεδονίας -ΠΑΜΑΚ	1,82	1,83	0,01	2,3
11	Πανεπιστήμιο Πειραιώς -ΠΑΠΕΙ	2,14	2,04	-0,1	2,9
12	Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων -ΠΙ	5,08	4,86	-0,22	4,9
13	Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας -ΠΑΘΕΣ	7,66	7,4	-0,26	6,7
14	Πανεπιστήμιο Αιγαίου -ΠΑ	3,95	3,58	-0,37	3
15	Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης -ΔΠΘ	6,95	6,54	-0,41	4,2
16	Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο –ΕΛΜΕΠΑ	2,99	2,54	-0,45	2,8
17	Πάντειο Πανεπιστήμιο -ΠΠΚΠΕ	1,78	1,32	-0,46	2,7
18	Ανωτάτη Σχολή Παιδαγωγικής & Τεχνολογικής Εκπαίδευσης -ΑΣΠΑΙΤΕ	0,83	0,34	-0,49	0,7
19	Ιόνιο Πανεπιστήμιο -ΙΠ	2,14	1,53	-0,61	1,9
20	Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος -ΔΙΠΑΕ	5,1	3,77	-1,33	7,9
21	Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου -ΠΑΠΕΛ	4,53	2,82	-1,71	3,7
22	Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας -ΠΔΜ	4,67	2,93	-1,74	4,3
23	Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής -ΠΑΔΑ	6,26	4,09	-2,17	8,1
	ΣΥΝΟΛΟ	100	100		100

Τα αποτελέσματα των ποιοτικών δεικτών πολλαπλασιάζονται με έναν συντελεστή βαρύτητας προκειμένου να προκύψει το τελικό ποσό χρηματοδότησης.

Έστω A_i το ποσοστό κατανομής της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης του i ΑΕΙ με βάση τα ποσοτικά κριτήρια (του 70%) Αν M_i είναι τα μόρια που συγκεντρώνει το i ΑΕΙ με βάση τα ποιοτικά κριτήρια τότε το αντίστοιχο ποσοστό B_i με βάση τα ποιοτικά κριτήρια θα είναι

$$B_i = \frac{M_i \times A_i}{\sum_i (M_i \times A_i)}$$

Ο υπολογισμός του 30% της χρηματοδότησης επηρεάζεται καθοριστικά από τον συντελεστή βαρύτητας, με τον οποίο πολλαπλασιάζονται. Εάν δεν εφαρμοστεί ο συντελεστής βαρύτητας, τα αποτελέσματα διαφοροποιούνται σημαντικά

- για τα κεντρικά-πολυθεματικά, η χρηματοδότηση μειώνεται αισθητά,
- για τα μικρότερα- περιφερειακά, η χρηματοδότηση αυξάνεται σημαντικά

Ποσοστό
χρηματοδότησης
κάθε ΑΕΙ με
βάση το 30%

	Με συντελεστή βαρύτητας Ci % (Α)	Χωρίς συντελεστή βαρύτητας Ci_no_weight % (Β)	Β ως % Α Διαφορά
ΕΚΠΑ	12,37	9,67	78,2
ΑΠΘ	12,33	9,73	78,9
ΠΑΠΑΤ	7,79	6,81	87,4
ΠΑΘΕΣ	7,55	6,66	88,2
ΔΠΘ	6,8	6,13	90,1
ΠΑΔΑ	5,59	5,26	94,1
ΠΙ	5,00	4,85	97,0
ΔΙΠΑΕ	4,69	4,57	97,4
ΠΑΚΡΗ	4,16	4,39	105,5
ΠΔΜ	4,14	4,11	99,3
ΠΑΠΕΛ	4,01	4,01	100,0
ΠΑ	3,89	4,06	104,4
ΕΜΠ	3,51	4,14	117,9
ΕΛΜΕΠΑ	2,85	3,24	113,7
ΓΠΑ	2,6	3,22	123,8
ΠΑΠΕΙ	2,11	2,8	132,7
ΟΠΑ	2,06	3,05	148,1
ΙΠ	1,95	2,46	126,2
ΠΑΜΑΚ	1,83	2,66	145,4
ΠΠΚΠΕ	1,64	2,25	137,2
ΠΟΚΡΗ	1,56	2,58	165,4
ΧΠ	0,89	2,2	247,2
ΑΣΠΑΙΤΕ	0,68	1,14	167,6

Μεταβολή χρηματοδότησης σε ποσό και σε ποσοστό του ΠΠΚΠΕ με βελτίωση των δεικτών του (σημερινό %: 1,64)

Δείκτης	Διαφορά (€)	Ποσοστό μετα την μεταβολή
όλα τα Α	11.112	1,65
όλα τα Β	34.001	1,67
όλα τα Δ	56.891	1,69

Σχόλιο 1

Ακαταλληλότητα ορισμένων δεικτών για τις κοινωνικές επιστήμες.
Ενδεικτικά:

- Έσοδα από παροχή υπηρεσιών σε οργανισμούς και επιχειρήσεις επί του τακτικού προϋπολογισμού (Γ2.2),
- Λειτουργία Γραφείου Μεταφοράς Τεχνολογίας ή/και θερμοκοιτίδας (Γ4.1),
- Αριθμός διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας (Γ4.2),
- Αριθμός τεχνοβλαστών (start-ups) που ιδρύθηκαν (Γ4.3), και
- Έσοδα από πατέντες, συμμετοχή σε τεχνοβλαστούς ή license agreements επί του τακτικού προϋπολογισμού (Γ4.4).

Σχόλιο 2

Υποστελέχωση και περιορισμένοι πόροι. θεωρείται «πολυτέλεια» η ύπαρξη ή η λειτουργία υπηρεσιών που συνδέονται με δείκτες όπως:

- % δαπανών του Ε.Λ.Κ.Ε. για την κάλυψη εξωτερικών συνεργατών με ερευνητικά καθήκοντα επί του τακτικού προϋπολογισμού (B4.1),
- Ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης ερευνητών εξωτερικών συνεργατών (B4.2),
- % διοικητικού προσωπικού στο Γραφείο Διασύνδεσης (E1.1),
- Ύπαρξη Υπηρεσίας Ψυχολογικής Υποστήριξης (E3.1),
- Δαπάνες για δράσεις στήριξης ή έργα προσβασιμότητας των ΑμεΑ επί του τακτικού προϋπολογισμού (E4.1),
- Λειτουργία Γραφείου Υποστήριξης Διδασκαλίας (E6.1) και
- % διοικητικού προσωπικού στη ΜΟ.ΔΙ.Π. (E7.1).

Σχόλιο 3

Έλλειψη στάθμισης δεικτών ανάλογα με το μέγεθος των πανεπιστημίων. Ενδεικτικά:

- Έργα ERC (B2.5),
- Μέλη Δ.Ε.Π. με σημαντική διεθνή απήχηση (B3.1),
- Μέλη Δ.Ε.Π. με αναγνωρισμένο επιστημονικό έργο (B3.2),
- Ισοδύναμο πλήρους απασχόλησης ερευνητών εξωτερικών συνεργατών (B4.2),
- Πλήθος κοινών ή διπλών προγραμμάτων σπουδών (joint/dual degrees) (Δ3.1),
- Πλήθος επιστημονικών συνεδρίων που οργανώνονται από φοιτητές (E1.2).

Προτάσεις 1

Χρειαζόμαστε έναν συμμετοχικό και τεκμηριωμένο διάλογο, ο οποίος θα οδηγήσει στη διαμόρφωση ενός δίκαιου, ισορροπημένου και αποτελεσματικού συστήματος χρηματοδότησης της ανώτατης εκπαίδευσης, προσανατολισμένου στην ανάπτυξη του ελληνικού κοινωνικοοικονομικού σχηματισμού προς μια βιώσιμη προοπτική.

Σήμερα εξ αποτελέσματος, οι στόχοι φαίνεται να είναι: η ενίσχυση των ήδη επιτυχημένων και μεγάλων πολυθεματικών ΑΕΙ, η ενίσχυση των Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM), η ενίσχυση των κεντρικών ΑΕΙ και η ενίσχυση των ξενόγλωσσων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων, κλπ.

Προτάσεις 2

Η υφιστάμενη αρχιτεκτονική χρηματοδότησης των πανεπιστημίων δεν περιλαμβάνει επαρκείς προβλέψεις για τα αδύναμα ιδρύματα, όπως τα μικρά, τα περιφερειακά, τα πολυδιασπασμένα χωρικά ή εκείνα των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, τα οποία συχνά λαμβάνουν ανεπαρκή οικονομική ενίσχυση.

Απαιτείται κατάργηση του συντελεστή βαρύτητας στο ποιοτικό σκέλος της χρηματοδότησης, καθώς αποδυναμώνει τη σημασία των ακαδημαϊκών και ποιοτικών χαρακτηριστικών, λειτουργώντας ενισχυτικά για τα κεντρικά πανεπιστήμια και αντισταθμιστικά εις βάρος των μικρότερων.

Για λόγους δικαιοσύνης και συγκρισιμότητας, όλοι οι δείκτες πρέπει να σταθμίζονται με βάση το μέγεθος κάθε ιδρύματος, ώστε να αποφεύγονται στρεβλώσεις υπέρ των μεγάλων πανεπιστημίων.

Πρόταση 3

Για τα πανεπιστήμια κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών, οι δείκτες που δεν αφορούν άμεσα τα γνωστικά τους πεδία δεν θα πρέπει να μηδενίζονται αλλά να υπολογίζονται βάσει του γενικού μέσου όρου, ώστε να διασφαλίζεται αντικειμενική αποτύπωση της ακαδημαϊκής τους επίδοσης.

Ίσως θα ήταν σκόπιμο η ποιοτική αξιολόγηση να πραγματοποιείται με βάση το σύνολο των θεματικών ενοτήτων (Α, Β, Γ, Δ, Ε), ώστε να αποτυπώνεται πληρέστερα το εύρος και η πολυπλοκότητα του ακαδημαϊκού έργου κάθε πανεπιστημίου, σε συνάφεια με τα διεθνή πρότυπα και κατατάξεις.